

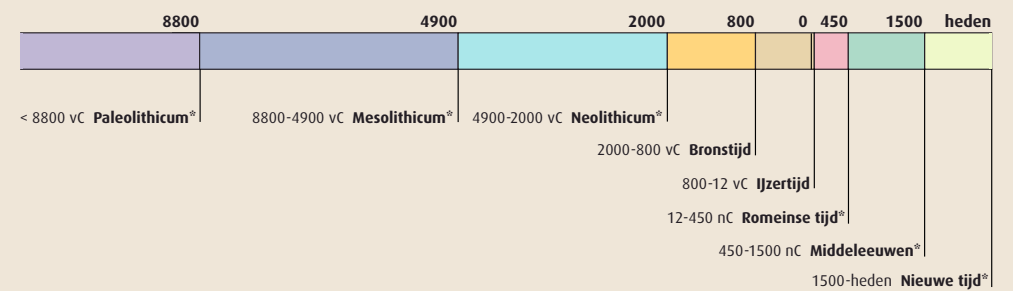
DE ABBERT

CULTUUR HISTORISCHE ROUTE

Bataworum insulam sic describit Tacitus, diligentissimus rerum Germaniarum investigator: Batavi, donec trans Rhenum agebant pars celtorum, domestica seditione fulli, extrema Gallicae ora vacua cultoribus, simulq. insulam inter vada sitam, occupare, quam mare oceanum a fronte, Rhemus amnis terqum ac laetia circumluit. Aperti hic tibi monstratus Batavia, et tamquam in tabula; ut imponant haec fossa, riuqum, Drusiana, Corbulonis, Merouei, non fuerunt illa cum summo accipit nomen BATAVIA. Error multos implicuit diversa illa fariis, et mutabilis amnium cursus. Minorem fecit, et a Mosae ac Vabalis confluentia Cornelius Aurelius, Caesaris ex sua interpretatus opinione. huc oppono Corn. Tacitum, testem, rectissimum, verissimum: Rhemus, uno alio continuo, aut modicas insulas circumveniens, apud principium agri Batavi, velut in duos amnes dividitur. servat nomen et violentiam cursus, quia GERMANIAM praehibetur donec Oceano misceatur. quid hoc verbis clarius quibus apertissimè ad divortium Rheni Batavi agri principium indicatur, fo Stella, et Petrus Divicius, ad Rheni ostium extendunt. et ad He

CULTUUR HISTORISCHE ROUTE HET ABBERTBOS, EEN REIS DOOR DE TIJD

Het Reve-Abbertbos ligt in een gebied dat verschillende malen grote veranderingen heeft ondergaan. Het landschap veranderde voortdurend, van land naar ijs, van ijs naar meer, van meer naar zee en van zee weer naar land. Deze route gaat langs plekken die herinneren aan deze perioden in de geschiedenis van de polder, van de prehistorie tot nu. De route start bij de parkeerplaats aan de Stobbenweg tussen nr. 12 en nr. 18. Volg de markeringen door het bos. De nummers op de kaart verwijzen naar de informatie op de achterzijde. en

WIST JE DAT...

...alle namen in de Flevopolder gebaseerd zijn op historische locaties? De naam Reve-Abbertbos komt van de zandbank Abbert in de Zuiderzee en het riviertje de Reve bij Kampen.

...de Stobbenweg en de Oudebosweg verwijzen naar het oerbos dat hier ooit was en dat het Woud van Ongenade werd genoemd? Volgens een legende kwam een Romeinse keizer niet door dit bos, door een grote hoeveelheid dieren zoals beren, oerossen, wolven en wilde varkens die hem besprong.

...in Flevoland 435 scheepswrakken zijn gevonden met daarin 33.000 voorwerpen?

...er in de eerste jaren dat de polder droog lag er een muizen- en muggenplaag heerste? Dit kwam door het gebrek aan bomen en dus aan vogels.

...een dorp Abbert gepland was tussen de Oudebosweg, Elburgerweg en Abbertweg? Het eerste inrichtingsplan uit 1954 omvatte -naast Dronten en Lelystad- tien woonkernen. In 1959 werd dat gereduceerd tot zes kernen en viel Abbert af. Uiteindelijk zijn slechts vier plaatsen gerealiseerd: Lelystad, Dronten, Biddinghuizen en Swifterbant.

1. PREHISTORIE - GEVAARLIJKE DIEREN, EERSTE BEWONERS

10.000 jaar geleden zag Nederland er heel anders uit. In de prehistorie was het IJsselmeer nog land en kon je naar Engeland lopen. Tenminste als het land niet tijdens een ijstijd bedekt was met gletsjers. Tussen de ijstijden door leefden hier jagers en verzamelaars. Zij hadden het gemunt op grote zoogdieren, zoals de mammoet, wolharige neushoorn, eland en wissentos. Alles over de prehistorie in dit gebied weten we dankzij archeologische vondsten. Zo zijn tanden van sabeltandtijgers in deze omgeving gevonden. Om de gevangen dieren te kunnen eten en de nog levende op afstand te houden, nam de vuurplaats een belangrijke plek in. Deze vuurplaatsen worden ook wel haardkuilen genoemd. In de bodem van dit bos zijn bij opgravingen meerdere van deze haardkuilen gevonden.

Opgraving N23 | 2010. Prehistorische haardkuilen, Dronten.

2. NEOLITHICUM - RELIËF IN HET LANDSCHAP

De Swifterbantman is gevonden bij het gelijknamige plaatsje niet ver hier vandaan. Hij behoorde tot de eerste landbouwers van Nederland. Onder een dikke laag klei zijn ploegsporen uit deze tijd gevonden. Niet overal in de omgeving was de vruchtbare klei makkelijk voorhanden. Hier in de meest oostelijk delen van de polder bestond de grond uit onvruchtbare zandbanken, zoals zandbank De Abbert. Hierop zijn na de drooglegging van de latere polder bossen geplant, zoals het Abbertbos. Langs delen van de Stobbenweg werden stukken zandgrond afgegraven tot de onderliggende vruchtbare kleilaag te voorschijn kwam. Zo konden ze toch dienst doen als landbouwgrond. Aan de overkant van de weg tussen huisnummers 18 en 20, is goed te zien dat deze hoger ligt dan de akkers erachter.

De Swifterbantman is gevonden bij het gelijknamige plaatsje niet ver hier vandaan. Hij behoorde tot de eerste landbouwers van Nederland.

3. ROMEINSE TIJD - FLEVO LACUS

In de Romeinse tijd lag boven de rivier Oude Rijn een uitgestrekt moerasgebied. In de ogen van de Romeinen begon hier de onbeschaafde wereld. In het moerasgebied bevond zich een groot zoetwatermeer, ter plekke van het huidige Flevoland. De Romeinen noemden dit meer Flevo Lacus, letterlijk Flevomeer. Het meer staat aangegeven op een kaart uit de 3e of 4e eeuw. Via Flevo Lacus probeerden de Romeinen Germanië (het huidige Duitsland) te veroveren. Ze kwamen niet verder dan de Rijn halverwege Nederland, waar de grens van hun uitgestrekte rijk liep. De Latijnse naam van het meer is bij de drooglegging gebruikt voor de polder, dit keer niet voor water, maar voor land. U staat nu bij punt 3, een later aangebracht vennetje in het bos. Op deze plek is bij opgravingen een houweel uit de Romeinse tijd gevonden.

Kaart van Nederland in de Romeinse tijd. Bron: Universiteitsbibliotheek Utrecht.

4. MIDDELEEUWEN – WOOD VAN ONGENADE

Het Flevo Lacus werd in de middeleeuwen Almaere of 'groot meer' genoemd. Door overstromingen kreeg het een verbinding met zee. Langzaam ontstond de Zuiderzee, die een deel innam van het omringende oerbos, dat de bijnaam Woud van Ongenade droeg. Na de officiële drooglegging van de polder in 1958 moest deze geschikt gemaakt worden voor landbouw. Tijdens het trekken van de greppels, dat vanwege de natte grond met de hand gebeurde, kwamen veel overblijfselen van bomen uit het oerbos te voorschijn, de zogenaamde stobben. Zo'n stobbe is bikkelhard en kan flink groot zijn. De mannen moesten tot hun knieën in de modder om de stronken uit te trekken. Veel van deze stobben kwamen boven langs de Stobbenweg, vandaar de naam. Nog vinden landbouwers langs de Stobbenweg deze oerstronken op hun akkers.

Stobben trekken in de zompige poldergrond, 1958 (foto privécollectie Lies Gielen, NLEF)

5. GOUDEN EEUW - VERGANE SCHEPEN

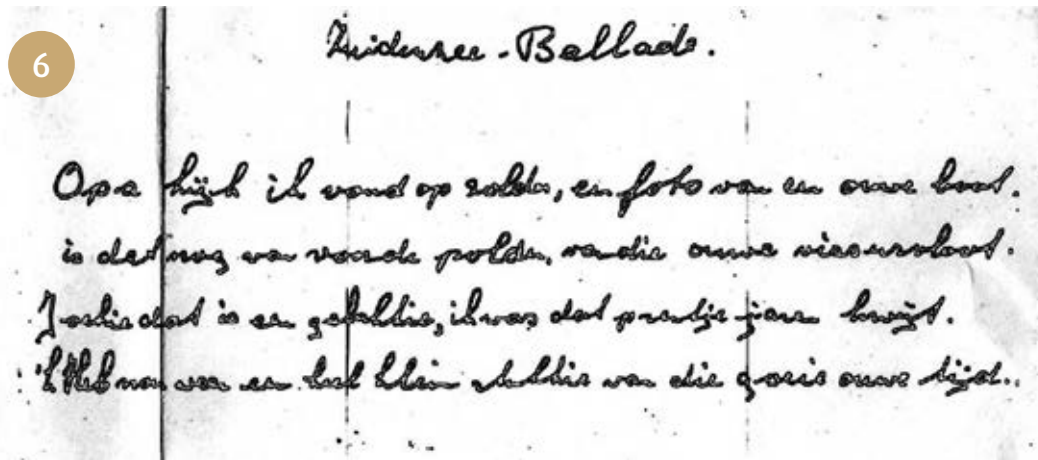
De Zuiderzee was een van de drukste vaarroutes tijdens de Gouden Eeuw, maar ook nog lang daarna. Vervoer van goederen, vee en mensen over de Zuiderzee was veel goedkoper dan vervoer over land. De tocht was soms erg gevaarlijk. Door zandbanken voor de kust en stormen vergingen veel schepen. Omdat de kuststrook erg ondiep was en om zandbanken te vermijden, zetten schepen tussen Elburg en Kampen eerst koers naar 'open zee'. Bij de drooglegging van Oostelijk Flevoland zijn honderden wrakken gevonden. De polder vormt het grootste openlucht scheepskerkhof ter wereld. De meeste wrakken liggen bij de monding van de IJssel in het Ketelmeer op de weg van en naar Kampen. Het schip De Zeehond is bij Lelystad met man en muis verdronken. De hele inventaris is teruggevonden: van porseleinen servies tot sloffen. De paar wrakken die rondom het Abbertbos zijn gevonden, geven veel minder prijs van hun geheimen.

6. NIEUWE TIJD - VISSERSROMANTIEK

Met de aanleg van de Afsluitdijk en het inpolderen van Oostelijk Flevoland kwam er een eind aan eeuwen zoutwatervisserij. Veel Elburgse vissers moesten afstand doen van hun schepen. Enkele schippers lieten uit protest hun botter afzinken bij het havenhoofd van Elburg of tussen de Stobbenweg en de Drontermeerdijk. Anders schakelden over op het vangen van zoetwatervis. De Zuiderzee bestaat niet meer sinds 1932, maar het romantische beeld van arme vissers, woelige baren en pittoreske havenstadjes wordt levend gehouden in de vele liedjes die over het leven aan de binnenzee zijn geschreven. Zoals de Zuiderzeeballade geschreven in 1958 ter gelegenheid van de voltooiing van de dijk aanleg van Oostelijk Flevoland: "Eens ging de zee hier tekeer, maar die tijd komt niet weer, Zuiderzee heet nou IJsselmeer".

De Zuiderzeeballade geschreven ter gelegenheid van de voltooiing van de dijk aanleg van oostelijk Flevoland.

7. HET NIEUWE LAND – SCHUREN VAN BETON

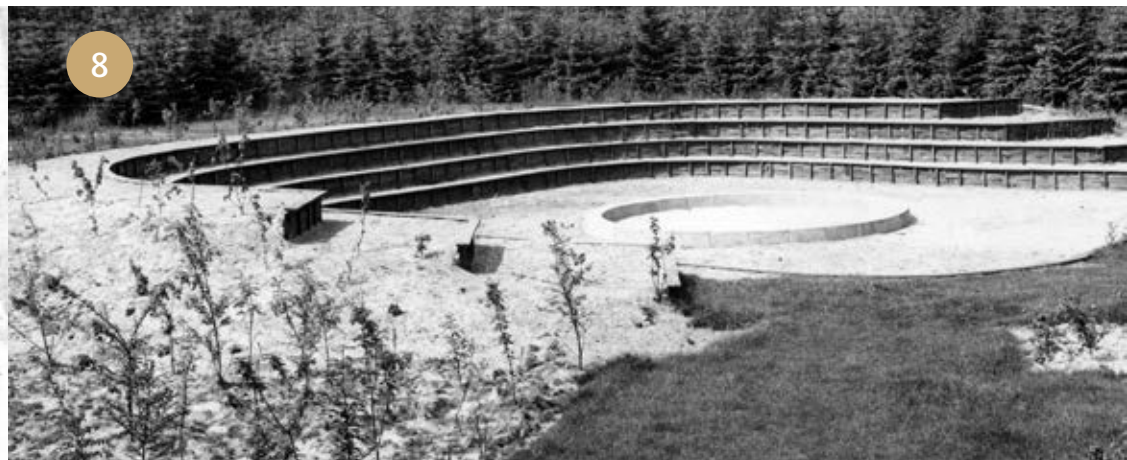
Het boerenerf verderop is typisch voor Oostelijk Flevoland. De erven liggen solitair of in groepjes van 2, 3 of 4 bij elkaar aan lange wegen. De vaak vierkante percelen zijn efficiënt ingericht met een bungalowachtige woning en een grote schuur, omgeven door windsingels ter bescherming tegen de wind. Het was niet makkelijk om in aanmerking te komen voor een boerderij op het nieuwe land, vooraf vond strenge selectie plaats. Na de drooglegging had men haast met de inrichting van de polder; de verkozen boeren wilden zo snel mogelijk aan de slag. Daarom bestaan de muren van de schuur uit lichtgrijze betonnen panelen. Met dit geprefabriceerde bouwsysteem van de firma Schokbeton uit Kampen kon snel en relatief goedkoop gebouwd worden. De bouwtijd besloeg slechts 9 weken.

Luchtfoto van een erf uit Dronten.

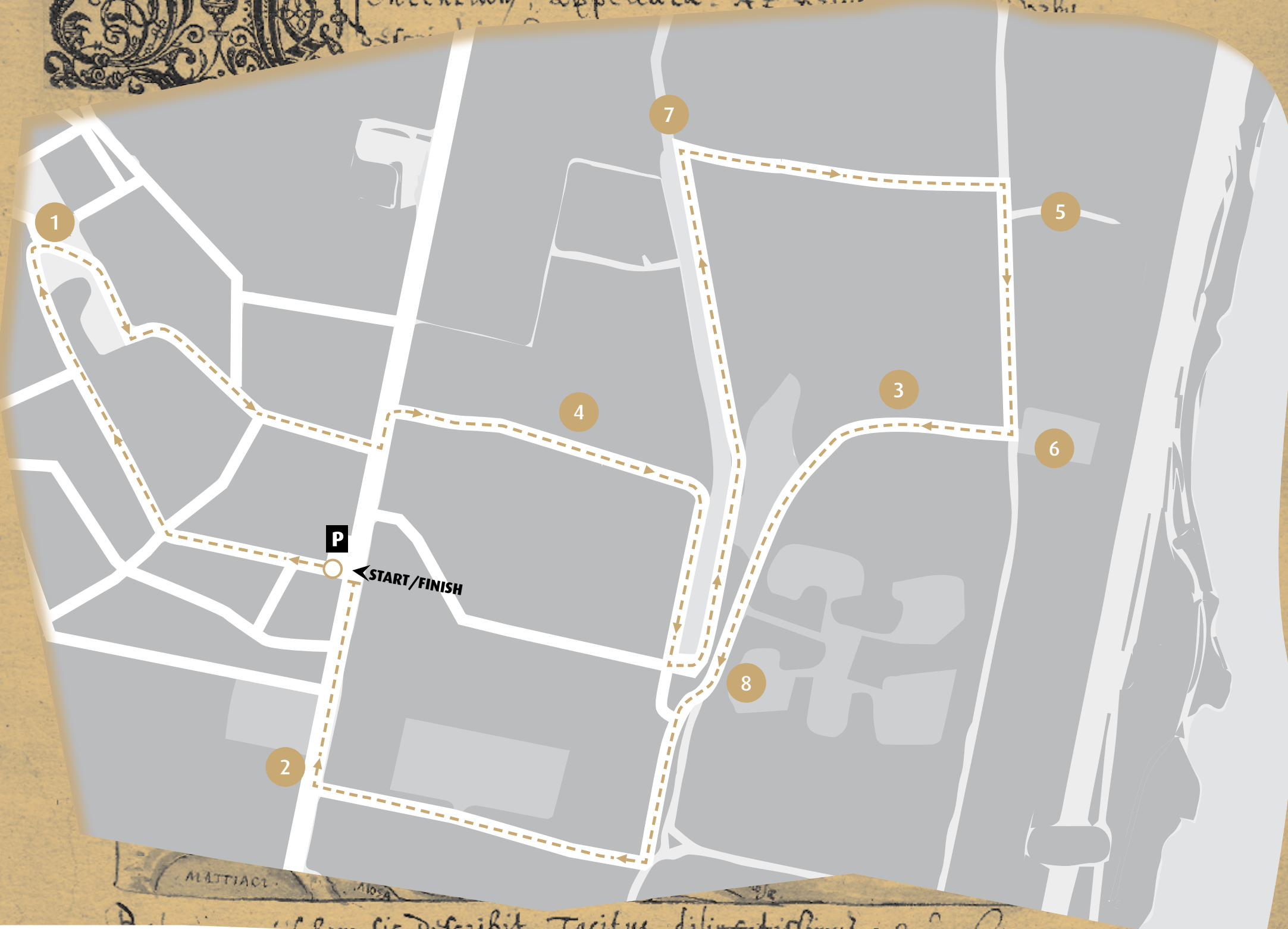
8. JAREN 50-NU - OPKOMST RECREATIE

Vanaf de jaren vijftig groeide de welvaart en kregen mensen steeds meer geld en vrije tijd. Dit zorgde voor een lange bloeiperiode van de recreatie. Hier was bij het ontwerp van Oostelijk Flevoland al rekening mee gehouden. Dorpsbossen, zoals het Wisentbos in Dronten, kregen speelweiden, vijvers en wandel- en fietsroutes. In 1958 begon de aanplant van het Reve-Abbertbos op de schrale zandgronden langs de randmeren. Het bos was destijds grotendeels bedoeld als productiebos voor houtkap. Tien jaar later werden in het Abbertbos stukken bos gekapt voor de aanleg van een jeugdkampeerterrein, gunstig gelegen bij stranden aan het randmeer. In het bos is de afwisseling tussen strakke rijen bomen en open ruimtes voor dagrecreatie goed te zien. Het kampeerterrein, De Abbert, ging in juni 1969 open. Centraal was een grote kuil voor een kampvuur aangelegd met rondom zitplaatsen. Deze is later vervangen voor een vuurplek bij elk kampeerveld.

patriâ urbe, quae mihi vitae simul et peregrinationis mihum dedit exordiaz; TRAIECTVM BATAVORVM et olim, et iam, si viciniam sequamur, Pontentiam, ^{has} appellata. At nunc...

MATTIACI... Tacitus, diligentissimus rerum Germa... Hist. lib. 20.

Meer informatie De canon van Flevoland in 16 vensters | www.nieuwlandergoedcentrum.nl
Dronten, nieuwe gemeente in nieuw land | Staatsuitgeverij
De Zuiderzee: van land tot water, van water tot land | G.D. van der Heide
Van landijs tot polderland | G.D. van der Heide

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door:

Opdrachtgever Kampeerterein De Abbert Dronten

Samenstelling Het Overzicht | Mascha van Damme, Maartje van Hellemond, Marijke Nieuwenhuis en Marlies Terpstra. JUNI 2015

Vormgeving www.flinder.nu | Dronten

Bronvermelding Nieuw Land Erfgoedcentrum, Lelystad, Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders en rechtsvoorgangers, Potuyt.

HET OVERSTICHT

